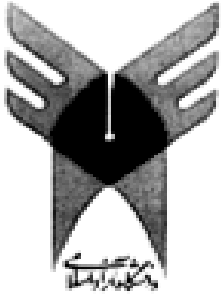

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد علوم و تحقیقات شاهرود

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته روان شناسی (M.A)

گرایش: عمومی

عنوان:

بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان دوره

متوسطه شهرضا در سال تحصیلی ۹۱-۹۲

استاد راهنما

دکتر علی اسماعیلی

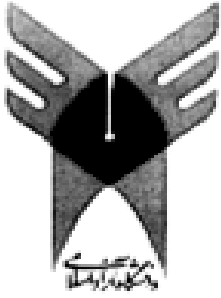
استاد مشاور

دکتر احمد غضنفری

نگارش

شیوا کاظمی

مهرماه ۱۳۹۲

دانشگاه آزاد اسلامی

پرديس علوم و تحقيقات شاهرود

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روان شناسی (M.A)

گرایش: عمومی

عنوان:

بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان دوره

متوسطه شهرضا در سال تحصیلی ۹۱-۹۲

نگارش

شیوا کاظمی

سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲

۱. دکتر علی اسماعیلی - استاد راهنما

۲. دکتر احمد غضنفری - استاد مشاور

۳. دکتر پرویز شریفی درآمدی - استاد داور

هیأت داوران:

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایداری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت تمام بندگان و پژوهش و نظر بر ایت جایگاه دانشگاه و امتحان فرنگ و تمدن بشری، ما دانشمندان و اصنام هیات علمی

و اسامی دانشگاه آزاد اسلامی متعهدی کردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تعقلی نکنیم:

۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکتی پنهان سازی حقیقت.

۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.

۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن بهر شرف و توسعه کشور و کلیه مراحل پژوهش.

۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اکتساب از حرکتی جانب داری غیر علمی و صفاکت از اموال، تجسیرات و منابع در اختیار.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تعد و خودداری از حرکتی حرمت شکنی.

۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشتهار نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشمندان به غیر از مولودی که منع قانونی دارد.

۹- اصل برکت: التزام به برکت جویی از حرکتی رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به ثبات های غیر علمی می آکنند.

تعهدنامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب شیوا کاظمی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته روانشناسی عمومی که در تاریخ ۱۳۹۲/۰۷/۰۴ از پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان دوره متوسطه شهرضا در سال تحصیلی ۹۲-۹۱" با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

شیوا کاظمی

خداوند!

آنان که به تودل داده اند انیسی مهربان و دوستی روشن مهربانند. الهی آنان که به تو توکل دارند بنای امیدشان بر پایه اسی محکم و متین استوار است، تویی که از پیداپنهانشان خبر داری. اسرار گفته رابه تومی گویند و هر چه می خواهند از تو طلب دارند. الهی اینان در غربت پرکنده اند و سخت بی کس و بی آشنا به سرمی برند جهانیان از عاشقان تویی خبرند. الهی عاشقان تو چون از حوادث کیتی خسته شوند به توناه می برند و خوشند که شب بجران به پایان خواهد آمد و طلیعه می دلنواز وصل آشکار خواهد شد.

سپاس و ستایش تو را می گویم که هستی مان بخشیدی و به طریق علم و دانش را، نمونه ان شدی و به همنشین رهروان علم و دانش ممتخرمان نمودی و خوشه چینی از علم و معرفت را روزمان ساختی.

اکنون که به لطف الهی این دوره تحصیل به پایان رسیده است به مصداق سخن شریف

من لم یشکر المخلوق لم یسکر الخالق

لازم می دانم از همه عزیزانی که در این دوره از تحصیل حامی و پشتیبان من بودند، خصوص اساتید گران قدر شکر و قدر دانی نمایم.

بی کرانه ترین سپاس ها ناشر خانواده ام، بزرگترین موهبت های زندگی ام، که سخفات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت رسیدن و تمام تجربه های یکتا و زیبای زندگی، میون حضور سبز آنهاست. از خداوند عزت و سربلندی رابرایشان مسئلت دارم.

تقدیم به پدر و دستان پر مهر مادرم

خدای رابی ساگرم که از روی کرم پدر و مادری فداکار نصیحت ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. والدینی که بودندشان تاج افتخاری است بر سرم و نشان دلیلی است بر بودنم چرا که این دو وجود پس از پروردگاریه، هستی ام بوده اند ستم را گرفتند و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فراز و نشیب آموختند.

تقدیم به همسر مهربانم

تقدیم به همه ی کسانی که محطه ای بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی کنند و بر آستان گران سنگ انسانیت سرفروزی می آورند و انسان را با همه ی تفاوت هایش ارج می نهند.

چکیده

تحقیق حاضر به منظور بررسی رابطه سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان دوره متوسطه شهرضا در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ صورت گرفته است. به همین منظور یک نمونه ۱۵۲ نفری از معلمان شهرضا از طریق نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب گردید و پرسشنامه های سرسختی روان شناختی و -SCL-90 R روی آنها اجرا گردید پایایی پرسشنامه سرسختی با روش آلفای کرانباخ ۰/۹۲۰ و پایایی پرسشنامه -SCL-90 R ۰/۹۷۱ به دست آمد و داده ها در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و نتایج نشان داد که سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان رابطه مثبت معناداری دارد. مولفه های امیدواری، تاب آوری و خوش بینی با بهداشت روانی معلمان رابطه دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که هر سه مولفه سرمایه روان شناختی پیش بینی کننده معنادار بهداشت روانی معلمان می باشد. همچنین مولفه های سرمایه روان شناختی با تمام مولفه های بهداشت روانی معلمان رابطه منفی معناداری دارد.

کلیدواژه: سرمایه روان شناختی ، بهداشت روانی ، معلمان ، شهرضا.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱-مقدمه.....	۱
۲-۱-بیان مسئله.....	۲
۳-۱-اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....	۵
۴-۱-اهداف تحقیق.....	۶
۱-۴-۱-هدف کلی.....	۶
۲-۴-۱-اهداف اصلی.....	۶
۲-۴-۱-اهداف جزئی.....	۶
۵-۱-فرضیه های تحقیق.....	۷
۱-۵-۱-فرضیه کلی.....	۷
۲-۵-۱-فرضیه های اصلی.....	۷
۳-۵-۱-فرضیه های فرعی.....	۷
۶-۱-تعاریف واژه ها و مفاهیم.....	۸
۱-۶-۱-تعاریف نظری مفاهیم.....	۸
۲-۶-۱-تعاریف عملیاتی مفاهیم.....	۹

فصل دوم: مروری بر ادبیات و پیشینه ی تحقیق

۱-۲-مقدمه.....	۱۰
----------------	----

- ۱۱.....۲-۲-۲-بخش اول: سرمایه روان شناختی.....
- ۱۱.....۲-۲-۱-مقدمه.....
- ۱۱.....۲-۲-۲-روان شناسی مثبت گرا.....
- ۱۳.....۲-۲-۳-رفتار سازمانی مثبت گرا.....
- ۱۴.....۲-۲-۴- تفاوت رفتار سازمانی مثبت گرا و پژوهش سازمانی مثبت گرا.....
- ۱۵.....۲-۲-۵-سرمایه روان شناختی.....
- ۱۷.....۲-۲-۶- سرمایه روان شناختی خودکارآمدی /اعتماد به نفس.....
- ۱۹.....۲-۲-۷- نقش خودکارآمدی در توانمندسازی کارکنان.....
- ۲۱.....۲-۲-۸- اثرات خودکارآمدی بر کارکردهای روان شناختی.....
- ۲۳.....۲-۲-۹- سرمایه روان شناختی امیدواری.....
- ۲۵.....۲-۲-۱۰- سرمایه روان شناختی خوش بینی.....
- ۲۸.....۲-۲-۱۱- سرمایه روان شناختی تاب آوری.....
- ۳۱.....۲-۳-۳-بخش دوم: مبانی نظری بهداشت روانی.....
- ۳۱.....۲-۳-۱- مفهوم بهداشت روان.....
- ۳۴.....۲-۳-۲- تاریخچه بهداشت روانی.....
- ۳۸.....۲-۳-۴- نظریه های روان شناختی در باب شخصیت سالم.....
- ۴۲.....۲-۳-۵- شاخص های بهداشت روانی و شخصیت سالم.....
- ۴۶.....۲-۳-۶- اهداف بهداشت روانی.....
- ۴۷.....۲-۳-۷- عوامل برهم زننده بهداشت روانی.....
- ۴۷.....۲-۳-۷-۱-عوامل زیستی.....

۴۷عوامل عاطفی و روانی
۴۷عوامل اجتماعی
۴۷نقش مکانیسم‌های دفاعی در بهداشت روانی
۴۸روش‌های تأمین سلامت و بهداشت روانی
۵۱بهداشت روانی در دوره نوجوانی
۵۲بهداشت روانی و یادگیری
۵۳بخش دوم پیشینه پژوهشی تحقیق
۵۳پیشینه پژوهشی در ایران
۵۵پیشینه پژوهشی در خارج

فصل سوم: روش تحقیق

۵۹مقدمه
۶۰روش تحقیق
۶۰جامعه آماری
۶۰حجم نمونه
۶۱روش نمونه‌گیری
۶۲ابزار گردآوری داده‌ها
۶۲پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی
۶۴چک لیست نشانه‌های اختلالات روانی (SCL- 90 - R)
۶۹روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶۹شیوه جمع‌آوری اطلاعات

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

- ۷۰-۴-۱-مقدمه.....
- ۷۱-۴-۲- توصیف نمونه بر حسب ویژگی های جمعیت شناختی.....
- ۷۵-۴-۳- توصیف نمونه بر حسب متغیرهای تحقیق.....
- ۷۹-۴-۴- آزمون فرضیه های پژوهش.....
- ۷۹-۴-۴-۱-فرضیه کلی.....
- ۸۰-۴-۴-۲-فرضیه های اصلی.....
- ۸۲-۴-۴-۳-فرضیه های فرعی.....
- ۸۵-۴-۵-تحلیل رگرسیون متغیرهای تحقیق.....

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

- ۸۸-۵-۱-مقدمه.....
- ۸۹-۵-۲-بحث و نتیجه گیری.....
- ۹۳-۵-۳-پیشنهادهای کاربردی تحقیق.....
- ۹۴-۵-۴-پیشنهادهای پژوهشی.....
- ۹۵-۵-۵-محدودیت های پژوهش.....

منابع و مآخذ

پیوستها

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۳ توزیع معلمان مدارس آموزش و پرورش شهرضا.....	۶۰
جدول ۲-۳ توزیع سوالات پرسشنامه سرمایه روان شناختی.....	۶۳
جدول ۳-۳ راهنمای چک لیست نشانه های اختلالات روانی (SCL- 90).....	۶۷
جدول ۴-۳ ضریب پایایی راهنمای چک لیست نشانه های اختلالات روانی (SCL- 90).....	۶۸
جدول ۱-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت.....	۷۱
جدول ۲-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات.....	۷۲
جدول ۳-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن.....	۷۳
جدول ۴-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سابقه خدمت.....	۷۴
جدول ۵-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان امیدواری.....	۷۵
جدول ۶-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان خوش بینی.....	۷۶
جدول ۷-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تاب آوری.....	۷۷
جدول ۸-۴ آماره های توصیفی سرمایه روان شناختی.....	۷۸
جدول ۹-۴ آماره های توصیفی بهداشت روانی.....	۷۸
جدول ۱۰-۴ ضریب همبستگی سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان.....	۷۹
جدول ۱۱-۴ ضریب همبستگی امیدواری با بهداشت روانی معلمان.....	۸۰
جدول ۱۲-۴ ضریب همبستگی خوش بینی با بهداشت روانی.....	۸۰
جدول ۱۳-۴ ضریب همبستگی تاب آوری با بهداشت روانی معلمان.....	۸۱

- جدول ۴-۱۴ ضریب همبستگی امیدواری با مولفه های بهداشت روانی معلمان..... ۸۲
- جدول ۴-۱۵ ضریب همبستگی خوش بینی با مولفه های بهداشت روانی معلمان..... ۸۳
- جدول ۴-۱۶ ضریب همبستگی تاب آوری با مولفه های بهداشت روانی معلمان..... ۸۴
- جدول ۴-۱۷ خلاصه نتایج رگرسیون پیش بینی بهداشت روانی بر حسب مولفه های سرمایه روان شناختی..... ۸۵
- جدول ۴-۱۸ ضرایب رگرسیون پیش بینی بهداشت روانی بر حسب مولفه های سرمایه روان شناختی..... ۸۶
- جدول ۴-۱۹ متغیرهای خارج شده از تحلیل رگرسیون پیش بینی بهداشت روانی بر حسب مولفه های سرمایه روان شناختی..... ۸۷

فهرست نمودارها

عنوان

صفحه

نمودار ۱-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت.....	۷۱
نمودار ۲-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات.....	۷۲
نمودار ۳-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن.....	۷۳
نمودار ۴-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سابقه خدمت.....	۷۴
نمودار ۵-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان امیدواری.....	۷۵
نمودار ۶-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان خوش بینی.....	۷۶
نمودار ۷-۴ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تاب آوری.....	۷۷

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

در شیوه نگرش برخی روان‌شناسان، تغییری بنیادی در حال تکوین است. کانون و جهت تازه این نگرش، روان‌شناسی کمال یا روان‌شناسی سلامت خوانده می‌شود که به جنبه سالم طبیعت آدمی می‌پردازد؛ نه به جنبه ناسالم آن (شولتز، ۱۳۸۰). این رویکرد جدید که آن را روان‌شناسی مثبت گرا نیز نامیده‌اند به تازگی در حوزه روان‌شناسی توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده و به دستاورد جدیدی در ارتباط با مثبت‌گرایی رسیده است (باکر و شاوفلی، ۲۰۰۸). پیش از این، با سرمایه فیزیکی، شامل: پول، نیروی کار، ماشین‌آلات و ... آشنا شده‌ایم. پس از سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی متشکل از دانش، مهارت‌ها و تجربه‌های کارکنان و در نهایت سرمایه اجتماعی به عنوان مجموعه شبکه روابط فرد با دیگر افراد در سازمان‌ها مطرح شده‌اند. مفهوم جدیدی که به تازگی توسط لوتانز، معرفی شده و برگرفته و مشتق شده از رفتار سازمانی مثبت گرا است، سرمایه روان‌شناختی است. بررسی‌ها نشان داد سازمان‌هایی که فاقد این نوع چهارم سرمایه باشند یا میزان آن کم و ناچیز باشد حتی به زعم فزونی سه نوع سرمایه دیگر، چندان بهره‌وری و توفیقی نخواهند داشت.

نتایج پژوهش‌های انجام شده در زمینه رفتار سازمانی مثبت‌گرا حاکی از آن است که ظرفیت‌های روان‌شناختی، از قبیل: امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی، در کنار هم، عاملی را با عنوان: سرمایه

روان‌شناختی را تشکیل می‌دهند (آوی و همکاران، ۲۰۰۷). سرمایه روان‌شناختی در واقع به مفهوم "چه کسی هستید (خود واقعی)" باز می‌گردد (آوولی و لوتانز، ۲۰۰۶). لوتانز و همکاران (۲۰۰۷) سرمایه روان‌شناختی را این‌گونه تعریف می‌کنند. مطابق نظر لوتانز و همکاران (سرمایه روان‌شناختی یک وضعیت توسعه‌ای مثبت روان‌شناختی با مشخصه‌های زیر است:

۱- متعهد شدن و انجام تلاش لازم برای موفقیت در کارها و وظایف چالش برانگیز (اعتماد به نفس/ خودکارآمدی)

۲- داشتن استناد مثبت درباره موفقیت‌های حال و آینده (خوش بینی)

۳- پایداری در راه هدف و در صورت لزوم تغییر مسیر رسیدن به هدف برای دستیابی به موفقیت (امیدواری)

۴- پایداری هنگام مواجهه با سختی‌ها و مشکلات برای دستیابی به موفقیت (تاب آوری)

هرچند که ممکن است از نظر لغوی این مؤلفه‌ها بسیار شبیه به هم و قابل جایگزین به نظر بیایند اما ادبیات سرمایه روان‌شناختی و رفتار سازمانی مثبت‌گرا بین مفاهیم تمایز قائل شده و تحلیل‌های تجربی نیز از وجود اختلاف معنادار بین این مفاهیم حکایت دارند (لوتانز و یوسف، ۲۰۰۷).

۱-۱ بیان مسأله

امروزه موضوع بهداشت روانی^۱ عمیقاً مورد توجه روانپزشکان، روان‌شناسان و سایر دانشمندان علوم رفتاری و اجتماعی قرار گرفته است (بنائیان، پروین و کاظمیان، ۱۳۸۵). سازمان بهداشت جهانی^۲، بهداشت روانی را به عنوان یک اولویت جهانی مشخص کرده است (آزادی و آزاد، ۱۳۹۰). بهداشت روانی هنری است که به افراد کمک می‌کند تا با ایجاد روش‌های صحیح روانی و عاطفی بتوانند با محیط خود سازگار شده و راه حل‌های مطلوب‌تری را برای حل مشکلات انتخاب نمایند، چرا که اگر فشارهای روانی فرد را مدام تهدید کند دیگر نمی‌تواند انسان با نشاط، نیرومند و توانا در انجام مسئولیت‌های اجتماعی خود باشد (بنائیان و همکاران، ۱۳۸۵). بهداشت روان، توانایی برقراری توازن در زندگی و مقاومت در برابر مشکلات است (فتی، موتابی، شکیبا و باروتی، ۱۳۸۷). سازمان بهداشت جهانی، سلامت روانی را قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی و حل تضادها و تمایلات شخصی به

1 . mental health

2 . world health organization

طور منطقی عادلانه و مناسب تعریف می کند (صادقی و همکاران، ۱۳۸۹). مفهوم سلامت روان شامل احساس درونی خوب بودن و اطمینان از کارآمدی خود، اتکاء به خود، ظرفیت رقابت و خودشکوفایی توانایی های بالقوه فکری، هیجانی و غیره می باشد (شاکری نیا، ۱۳۹۱).

روان شناسی مثبت نگر^۱ که اساساً به مطالعه توانمندی های انسان می پردازد، به شناسایی عوامل افزایش دهنده ی سلامت روان توجه دارد. برخی از توانمندی های انسان که به منش و سرشت او مربوط می شود جنبه ی روانی داشته و به افراد کمک می کند تا حوادث بالقوه تهدیدکننده را کمتر این گونه تصور کنند و یا واکنش های خود را نسبت به این گونه حوادث کنترل نمایند (تیلور و استتن^۲، ۲۰۰۷). از منظر روان شناسی مثبت نگر، عدم وجود نشانه های بیماری روانی، شاخص سلامتی نیست. بلکه سازگاری، شادکامی و اعتماد به نفس و ویژگی های مثبتی از این دست، نشان دهنده سلامت است (ریان و دسی^۳، ۲۰۰۱).

سرمایه روان شناختی^۴ یکی از شاخص های روان شناسی مثبت نگر می باشد (لوتانز، اولیو، ولمبو و لی^۵، ۲۰۰۵). سرمایه روان شناختی یک حالت روان شناختی مثبت نگر رشد پذیر است (لوتانز، یوسف^۶ و اولیو، ۲۰۰۷). سرمایه روان شناختی، سازه ای ترکیبی و به هم پیوسته است که چهار مؤلفه ادراکی - شناختی یعنی امید، خوش بینی، خودکارآمدی و تاب آوری را در بر می گیرد. این مؤلفه ها در یک فرایند تعاملی و ارزشیابانه، به زندگی فرد معنا بخشیده، تلاش فرد برای تغییر موقعیت فشارزا را تداوم می دهد و او را برای ورود به صحنه ی عمل آماده نموده، مقاومت و سرسختی وی در تحقق اهداف را تضمین می کند (بهداری خسروشاهی، هاشمی نصرت آباد، باباپورخیرالدین، ۱۳۹۱). سرمایه روان شناختی به عنوان یک مقیاس قابل مقایسه با سرمایه انسانی^۷، اجتماعی^۸ و فیزیکی معرفی شده است (پیچ و دونوهو^۹، ۲۰۰۴). سرمایه روان شناختی نسل سوم سرمایه های انسانی و اجتماعی است (باباییان، سیدنقوی، علیزاده و پورغلامی، ۱۳۹۱). سرمایه روان شناختی بر حالت ها و متغیرهای مثبت قابل مدیریت در رفتار کارکنان سازمان تأکید می کند (باباییان و همکاران، ۱۳۹۱). مؤلفه های سرمایه روان شناختی منابع روان شناختی کلیدی انجام موفقیت آمیز کار می باشند. سرمایه روان شناختی به افراد کمک می کند تا یک سبک مقابله^{۱۰} فعال را پرورش دهند

1 . positive psychology

2 . Taylor & Stanton

3 . Ryan & Deci

4 . psychological capital

5 . Luthans, Avolio, Walumbwa & Li

6 . Youssef

7 . human capital

8 . social capital

9 . Page & Donohue

10 . coping style

(لوتانز، نورمن^۱، اولیو و اوی^۲، ۲۰۰۸). برخوردار بودن از سرمایه روان شناختی افراد را قادر می سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موقعیت های استرس زا، کمتر دچار تنش شده، در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند، به دیدگاه روشنی در مورد خود برسند و کمتر تحت تأثیر وقایع روزانه قرار بگیرند، لذا این گونه افراد دارای سلامت روان شناختی بالاتری نیز هستند (بهداری خسروشاهی و همکاران، ۱۳۹۱). در جمع بندی مبانی نظری ذکر شده می توان به نوعی ارتباط بین سرمایه روانشناختی و بهداشت روانی دست یافت. تحقیقات متعددی هم پیرامون ارتباط سرمایه روان شناختی و بهزیستی روان شناختی (هاشمی نصرت آباد، باباپور خیرالدین و بهادری خسروشاهی، ۱۳۹۰؛ اوی، لوتانز، اسمیت و پالمر^۳، ۲۰۱۰، خوشبینی و سلامت روان (پلامین^۴ و همکاران، ۱۹۹۲؛ پیس ریبرو، مارتین دی ای سیلوا، منیزس و فالکو^۵، فالکو^۵، ۲۰۰۷)، خودکارآمدی و سلامت روان (بهدانی، دستجردی و شریف زاده، ۱۳۹۱؛ پرتو و بشارت، ۲۰۱۱؛ مصطفایی، خانی، خانی و مصطفایی، ۲۰۱۲؛ سینگ، شوکلا و سینگ^۶، ۲۰۱۰؛ شیخیانی و نیر^۷، ۲۰۱۱) (۲۰۱۱) و تاب آوری و سلامت روان (آزادی و آزاد، ۱۳۹۰؛ کاتولی^۸ و همکاران، ۲۰۰۶) انجام گرفته است. اما پژوهشی در مورد رابطه سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان صورت نگرفته است. بر همین اساس سعی شده تا از طریق بررسی حاضر دانش پژوهشی در این حوزه در دسترس قرار گیرد.

در این پژوهش سعی بر این است که بررسی شود آیا سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان رابطه دارد؟ آیا مولفه های سرمایه روان شناختی با بهداشت روانی معلمان رابطه دارد؟ سهم تاثیر هر یک از مولفه های سرمایه روان شناختی در بهداشت روانی معلمان چقدر است؟

-
- 1 . Norman
 - 2 . Avey
 - 3 . Smith & Palmer
 - 4 . Plomin
 - 5 . Pais- Ribeiro, Martins da silva, Meneses & Falco
 - 6 . Singh, Shukla & Singh
 - 7 . Sheikhiyani & Nair
 - 8 . Cutuli

۱- اهمیت موضوع

توجه به بهداشت روانی در تمام عرصه های زندگی از جمله زندگی فردی، اجتماعی و شغلی حائز اهمیت است. عدم توجه به سلامت روان یکی از عوامل مهم در کاهش کارایی، از دست رفتن نیروی انسانی و ایجاد عوارض جسمی و روانی، خصوصاً در خدمات حرفه ای می باشد (صادقی و همکاران، ۱۳۸۹). نیروی انسانی یکی از بزرگترین منابع و سرمایه های هر سازمانی محسوب می شود که سلامت آن ها در افزایش بهره وری نقش تعیین کننده دارد. بنابراین هرگونه برنامه ریزی و حتی سرمایه گذاری در این بخش که منتهی به حفظ و ارتقاء سطح سلامت کارکنان گردد، می تواند در نهایت منجر به افزایش کارایی شده و با بازگشت سرمایه همراه باشد (صادقی و همکاران، ۱۳۸۹).

شخصیت و تعادل روانی معلمان بیش از سایر طبقات اجتماعی مورد نظر و با اهمیت است. تماس نزدیک معلم با دانش آموزان و نفوذی که بر آن ها دارد، نقش مهمی در سلامت فکری و روانی آن ها ایفا می کند. اگر وضعیت سلامت روانی معلمان و عوامل مرتبط با آن شناسایی گردد و به منظور بهبود سلامت روانی آنان برنامه ریزی شود، عملکرد تحصیلی دانش آموزان نیز بهتر شده و با کاهش نرخ افت تحصیلی دانش آموزان، کمک شایانی به اقتصاد آموزش و پرورش خواهد شد (بیانی، محمدکوچکی و محمدکوچکی، ۱۳۸۶). سرمایه روانشناختی یکی از عوامل تأثیرگذار بر بهداشت و سلامت روان است (اوی، ورنینگ^۱ و لوتانز، ۲۰۰۸). لوتانز و همکارانش در توسعه چارچوب رفتار سازمانی مثبت نگر در سازمان ها، سرمایه روان شناختی را به عنوان یک عامل ترکیبی و منبع مزیت رقابتی سازمان ها مطرح کرده اند. آن ها بر این باورند که سرمایه روان شناختی، با تکیه بر متغیرهای روان شناختی همچون امیدواری، خوش بینی، تاب آوری و خودکارآمدی منجر به ارتقای ارزش سرمایه انسانی (دانش و مهارت افراد) و سرمایه اجتماعی (شبکه روابط میان آن ها) در سازمان می شود (پیچ و دونوهو، ۲۰۰۴).

1. Wernsing